

Sammendrag:

Unike natur- og kjøreopplevelser

Trafikantvurderinger av Nasjonale turistveger

TØI rapport 1149/2011
Forfatter: Jens Kr. Steen Jacobsen
2011 31 sider

Interessant landskap, flott utsikt og spesielle naturattraksjoner var de mest framtrepende reisemotivene blant besøkende på sju strekninger, som var etablert eller nominert som nasjonale turistveger. På de fleste vegene syntes et stort flertall av trafikantene i 2010 at turen var en kjøreopplevelse utover det vanlig. For det meste var det høye andeler som ville anbefale bekjente å kjøre strekningen.

Denne rapporten beskriver og analyserer opplevelser og vurderinger av norske turistveger med utgangspunkt i intervjuundersøkelser i sommersesongene 2005 og 2010. Undersøkelsene ble foretatt på følgende sju strekninger: Geiranger/Trollstigen, Helgeland nord, Lofoten, Senja, Sognefjellsvegen, Valdresflye og Varanger. Studien omfatter vegfarende som var på fritidsreise med bil eller motorsykel/moped/syssel og som ikke var bosatt langs eller like ved strekningen. Hovedhensikten er å medvirke til en forbedret kunnskapsplattform for utvikling av nasjonale turistveger.

I 2005 foregikk datainnsamlingen på utvalgte dager i løpet av tidsrommet fra 26. juni til 10. august. I 2010 ble datainnsamlingen foretatt i perioden 29. juni til 6. august. Begge år dekket undersøkelsen kjernen av sommersesongen og både hverdager og helgedager. Det ble anvendt spørreskjema for selvutfylling i en rekke språkvarianter. Spørreskjemaet som ble benyttet i 2010 var noe modifisert og forkortet, basert på erfaringene fra 2005 samt nye tester. En del resultater fra de to årene er dermed ikke fullt ut sammenliknbare. Dette gjelder hovedsakelig de vegfarendes vurderinger av omfang og kvalitet på en del fasiliteter ved strekningene.

Interessant landskap, flott utsikt fra vegen og spesielle naturattraksjoner var de mest framtrepende reisemotivene i 2010. Videre var et mer allment feriemotiv, å komme bort fra hverdagen, viktig for ganske store andeler av de vegfarende. Å være på farten var også et allment motiv for en god del turister på rundreise. Vandring/friluftsliv ble vektlagt av fire av 10 på Valdresflye og to av 10 på Sognefjellet og i Varanger; på de øvrige strekningene hadde vandring/friluftsliv moderat betydning.

Det var til dels betydelige ulikheter mellom turistvegene med hensyn til stopp underveis. I 2010 hadde mellom 72 og 93 prosent av trafikantene stoppet for å nyte utsikten. Det var også betydelige andeler som stoppet for rast/piknik. Videre hadde mellom 23 og 46 prosent besøkt serveringssted langs strekningen. Andeler på mellom 22 og 54 prosent av vegturistene hadde gått en lengre tur (mer enn 20 minutter).

På de fleste strekningene var nær halvparten av de vegfarende utenlandske. De markante unntakene var Valdresflye, der åtte av 10 besøkende var norske, og Varanger, der sju av 10 besøkende i 2010 var utenlandske. På alle vegene utenom Valdresflye hadde et flertall av turistene overnattet langs eller i nærheten av strekningen. Andelen førstegangsbesøkende på strekningene var stort sett ganske høy i 2010 og jevnt over høyere enn i 2005. På alle vegene i Nord-Norge var det et flertall førstegangsbesøkende i 2010. Valdresflye representerer et unntak, med en svært høy andel gjenbesøk.

De viktigste informasjonskildene for beslutningen om å besøke den aktuelle turistvegen var egen erfaring fra tidligere besøk i området, beretninger fra bekjente og/eller familie samt reisehåndbøker. Egen erfaring var viktigst for besøkende på Valdresflye, Senja og Sognefjellet og minst betydningsfullt på Helgeland. Informasjon fra venner og kjente var i 2010 minst viktig for vegfarende på Sognefjellet, mens dette ble sterkest vektlagt på Senja. I 2010 var det mellom 11 og 29 prosent som oppga at reisehåndbøker var svært viktig og på flere av strekningene så man en økning i bruken av slike bøker fra 2005 til 2010. Reisehåndbøker var i 2010 relativt viktigst for trafikantene på Helgeland og minst viktig på Valdresflye og i Varanger. Fra 2005 til 2010 var det videre økning i vektleggingen av brosjyrer om turistvegene og skilt langs vegen. Mellom sju og 25 prosent av trafikantene i 2010 oppga at brosjyrer om norske turistveger var svært viktig, mens mellom 14 og 24 prosent svarte at skilt(er) langs vegen var svært viktig for beslutningen om å reise langs den aktuelle strekningen.

Trafikantene var allment sett mest fornøyd med Sognefjellsvegen, som også var den strekningen som i størst grad kunne regnes som ferdigstilt. På de fleste strekningene var et stort flertall i 2010 helt enig i at turen var en «kjøreopplevelse utover det vanlige». Her kom Sognefjellsvegen på topp, med 89 prosent helt enige, fulgt av Geiranger/Trollstigen (82 prosent) og Valdresflye (81 prosent). Det var også ganske høye andeler som syntes at strekningen de besøkte er en «perfekt turistveg». Også her kom Sognefjellsvegen på topp (75 prosent helt enige) fulgt av Geiranger/Trollstigen (67 prosent helt enige). Man må ta med i betraktningen at flere av strekningene ikke var ferdigstilt da undersøkelsen ble gjennomført.

Sannsynligheten for at turistene ville returnere i sommersesongen (sikkert innen tre år) var i 2010 lavest på Helgeland (21 prosent) og Geiranger/Trollstigen (24 prosent) og høyest på Valdresflye (53 prosent) og Senja (35 prosent). På Geiranger/Trollstigen og Senja var det nedgang fra 2005 til 2010 i andelene av trafikantene som svarte at de sikkert ville komme tilbake. Resultatene her må sees i lys av rekrutteringen av førstegangsbesøkende til strekningene; sightseeingturister som ikke er tilbøyelige til å returnere selv om de er fornøyde. Stort sett var det høye andeler som ville anbefale bekjente eller familie å kjøre strekningen. De største andelene som ville anbefale strekningen fant man på Sognefjellsvegen (77 prosent) og i Lofoten (74 prosent).

En del trafikanter syntes at omfanget av en del fasiliteter langs strekningene var for knapt. På flere strekninger var det relativt høye andeler som syntes at det var for få toaletter. Det var relativt liten misnøye med antallet rasteplasser på vegene i sør i 2010; for eksempel syntes bare seks prosent at det var for få rasteplasser på Sognefjellsvegen. I Nord-Norge var det derimot betydelige andeler som syntes at det var for få rasteplasser. I 2010 var det på turistvegene i nord også betydelige andeler som syntes at det var for få stoppmuligheter ved interessant utsikt, for få merkede stier/vandreveger og for få serveringssteder. På Helgeland, Senja og i Varanger syntes mellom 17 og 23 prosent av de besøkende i 2010 at det var for få overnattingssteder, mens det ellers var rimelig tilfredshet med overnattingsmulighetene.

Opplevd kvalitet på rasteplasser var tilfredsstillende på vegene i sør i 2010, mens det var rom for forbedringer på Senja og i Varanger og kanskje også i Lofoten og på Helgeland. Serveringstilbud var i 2010 fortsatt et svakt punkt på tre strekninger: både i Varanger og på Senja og Helgeland var rundt en av fire misfornøyd med kvaliteten på serveringstilbudene. På alle strekningene unntatt Sognefjellsvegen og Geiranger/Trollstigen var det relativt høye andeler som syntes at toalettene var for dårlige. Ved tolkning av kvalitetsmålingene må man ta med i betraktningen at status som nasjonal turistveg vil kunne øke de besøkendes forventninger til strekningen.